

Neoprávněné nakládání s cizí věcí

Okamžik vzniku trestní odpovědnosti za škodu vzniklou neoprávněným nakládáním s cizí věcí, resp. jejím přisvojením si, je spojen s momentem, kdy s takovou věcí je naloženo v rozporu s účelem, k němuž byla cizí věc dána do dispozice. Takovým naložením s cizí věcí v rozporu se smlouvou je současně naplněn i aspekt zmaření účelu svěřením. V případě leasingové smlouvy nájemce sice získává do své dispozice předmět leasingu, který může držet, užívat a brát z něj užitky, avšak vlastníkem takového předmětu zůstává leasingová společnost, a to i za situace, že jsou nájemcem (případně třetí osobou) placeny a třeba i zaplacený všechny leasingové splátky. Poruší-li nájemce podmínky leasingové smlouvy a v rozporu s jejím obsahem, tedy bez vědomí pronajímatele (leasingové společnosti) předá (příp. prodá, daruje apod.) předmět leasingu třetí osobě, naplní tímto okamžikem formální znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. a uvedený trestný čin dokoná.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 560/2006, ze dne 31.5.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání podaném obviněným A. K., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 5 To 46/2005, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 3 T 5/2004, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se zrušují :

- usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 5 To 46/2005, v části, v níž byl ponechán nedotčeným výrok o trestu odnětí svobody v trvání 21 měsíců a výrok o zařazení obviněného pro výkon tohoto trestu do věznice s ostrahou za skutek a trestný čin pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku,

- rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 13. 9. 2004, sp. zn. 3 T 5/2004, ve výroku, jímž byl obviněnému za skutek a trestný čin pod bodem 2. uložen trest odnětí svobody v trvání 21 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou.

Současně se zrušují také všechna další rozhodnutí na uvedenou část zrušeného usnesení odvolacího soudu a zrušenou část rozsudku soudu prvního stupně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se přikazuje Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 13. 9. 2004, sp. zn. 3 T 5/2004, byl obviněný A. K. uznán vinným, že

„1. dne 6. 1. 2001 uzavřel v P., se společností Č. L., a. s., leasingovou smlouvu na osobní motorové vozidlo Opel Astra, při převzetí vozidla uhradil akontaci ve výši 62.983,- Kč a následně devět měsíčních splátek, kterými na kupní cenu vozu uhradil celkem 67.481,30 Kč, avšak v rozporu s uzavřenou smlouvou vozidlo v září roku 2001 předal blíže nezjištěné osobě, od níž si sice vozidlo ještě převzal zpět, ale od uvedeného data leasingové splátky již nehradil a vozidlo si nadále ponechal pro vlastní potřebu, čímž způsobil poškozené společnosti Č. L., a. s., škodu ve výši 40.149,50 Kč,

2. dne 14. 3. 2001 uzavřel v M. B. se společností G. C. L., a. s., leasingovou smlouvu na osobní motorové vozidlo Škoda Fabia, při převzetí vozidla uhradil akontaci ve výši 79.900,- Kč a následně šestnáct měsíčních splátek, kterými na kupní cenu vozu uhradil celkem 101.307,20 Kč, avšak vozidlo koncem roku 2001 předal blíže nezjištěné osobě a dále od měsíce července 2002 v rozporu s uzavřenou leasingovou smlouvou rovněž přestal hradit měsíční leasingové splátky, na výzvy na vrácení vozidla nereagoval, čímž způsobil poškozené společnosti G. C. L., a. s., škodu ve výši 152.144,60 Kč“.

Takto zjištěné skutky obviněného soud prvního stupně právně kvalifikoval jak v případě jednání pod bodem 1., tak v případě jednání pod bodem 2. jako dva samostatné trestné činy zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. Pokud jde o jednání pod bodem 1. odsuzujícího rozsudku, soud podle § 37 tr. zák. upustil od uložení souhrnného trestu ve vztahu k rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 5. 2002 (správně mělo být 21. 5. 2002), sp. zn. 6 T 41/2002, ve znění rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 13. 9. 2002, sp. zn. 31 To 267/2002; za jednání pod bodem 2. tohoto rozsudku obviněného odsoudil podle § 248 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 21 měsíců a pro výkon tohoto trestu jej podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařadil do věznice s ostrahou.

V dalším tento soud uložil obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost zaplatit na náhradu škody poškozené G. C. I., a. s., částku ve výši 152.144,60 Kč, přičemž se zbytkem nároku na náhradu škody odkázal tohoto poškozeného podle § 229 odst. 2 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních; na uvedené řízení odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. s nárokem na náhradu škody rovněž poškozenou společnost A. I., a. s.

Proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, které Městský soud v Praze usnesením ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 5 To 46/2005, jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl.

Citované usnesení odvolacího soudu obviněný napadl prostřednictvím obhájkyň JUDr. H. R. v celém rozsahu dovoláním, které v obecné rovině opřel o důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Po stručné rekapitulaci dosavadního průběhu řízení a konstatování závěrů soudů obou stupňů obviněný nejprve soustředil své dovolací argumenty ke skutku popsanému pod bodem 1. rozsudku soudu prvního stupně. Vznel námitku chybného posouzení existence subjektivní stránky trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., přičemž kladl důraz na to, že nejednal v úmyslu vozidlo Opel Astra zpronevřit a způsobit tak poškození leasingové společnosti škodu. Dovožoval, že jeho jednání mohlo maximálně zakládat znaky trestného činu poškozování cizích práv podle § 209 tr. zák. V tomto směru argumentoval tím, že ač uvedené vozidlo předal J. Z., učinil tak v dobré víře, že jmenovaný splní svůj závazek a poskytne potřebnou součinnost v procesu právě projednávaného postoupení leasingu (započetí jednání o postoupení leasingu měla potvrdit svědkyně M. P.) na jeho osobu a že bude hradit leasingové splátky. Zmínil, že za účelem zajištění výplaty pojistného plnění ze škodné pojistné události (tuto pojistnou událost obviněný dále nespecifikoval) jednal také s pojišťovnou K., a. s., neboť měl zájem na tom, aby leasingová společnost neutrpěla majetkovou újmu.

V rámci námitek uplatněných ke skutku pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku obviněný především vyjádřil nesouhlasné stanovisko s právním závěrem soudů obou stupňů stran dokonání trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. Za zásadní pochybení pokládal, že soudy okamžik dokonání uvedeného trestného činu spojily s momentem, kdy přestal v červenci 2002 hradit leasingové splátky. Podle jeho přesvědčení se však měl okamžik dokonání uvedeného trestného činu naopak odvíjet ode dne, kdy vozidlo Škoda Fabia předal třetí osobě a naložil tak s tímto vozidlem v rozporu s účelem, pro který mu bylo svěřeno. Tvrdil, že pro správné posouzení otázky dokonání tohoto trestného činu není vůbec podstatné zjištění, že i po této neoprávněné dispozici částečně hradil některé leasingové splátky – tato okolnost je podle stávající judikatury naopak zohledňována toliko při posuzování materiální stránky tohoto trestného činu a fakticky je považována za částečnou náhradu způsobené škody (na tomto místě odkázal na „stanovisko Nejvyššího soudu č. 6/2003 Sb. rozh. tr.“). Stejně tak obviněný nesouhlasil se závěrem soudu, podle něhož měl vozidlo předat blíže nezjištěné osobě, neboť totožnost této osoby byla soudu známa a vylýnula z jeho výpovědi učiněné v rámci hlavního líčení dne 9. 6. 2004 (jednalo se o osobu K. Š.). Za nesprávnou označil rovněž argumentaci odvolacího soudu (již ve svém dovolání podrobně rozepsal) a uvedl, že soud druhého stupně chybně modifikoval nájemní vztah k předmětu leasingu, přirovnal-li leasingovou společnost jakožto pronajímatele předmětu leasingu k prodejci.

S poukazem na rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 29. 5. 2001, sp. zn. 6 T 41/2002, ve znění rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 13. 9. 2002, sp. zn. 31 To 267/2002, obviněný soudu prvního stupně dále vytkl, že v rámci úvah o uloženém trestu dospěl k chybnému závěru, že se skutku pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku dopustil až poté, co byl vyhlášen uvedený odsuzující rozsudek Okresního soudu v Liberci, avšak zároveň předtím, než tento rozsudek nabyl právní moci. Obviněný trval na tom, že se přisouzeného skutku dopustil ještě předtím, než byl Okresním soudem v Liberci vyhlášen dne 29. 5. 2002 rozsudek sp. zn. 6 T 41/2002, a proto měl Obvodní soud pro Prahu 10 zohlednit tuto skutečnost při rozhodování o trestu a uložit mu podle § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest za současného zrušení výroku o trestu uloženého mu citovaným rozsudkem Okresního soudu v Liberci.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti obviněný v závěru svého podání navrhl, aby Nejvyšší soud z podnětu jeho dovolání podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 5 To

46/2005, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí na něj obsahově navazující a zároveň Městskému soudu v Praze podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněného předloženo podle § 265h odst. 2 tr. ř., se do dne konání neveřejného zasedání u Nejvyššího soudu k podanému dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda jsou v posuzované věci splněny podmínky přípustnosti dovolání podle ustanovení § 265a tr. ř. Podle odst. 1 tohoto ustanovení lze napadnout dovoláním pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, pokud soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští, přičemž v § 265a odst. 2 písm. a) až písm. h) tr. ř. zákonodárce taxativně vymezil, co se rozumí rozhodnutím ve věci samé.

Při posuzování těchto okolností Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 2 písm. a), h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.), a splňuje obligatorní náležitosti obsahu dovolání stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda dovolání obviněného z jím namítaného dovolacího důvodu vymezeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je opodstatněné.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., neboť tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Výchozí bodem pro posouzení existence dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vždy bude popis skutku obsažený v příslušném výroku napadeného rozhodnutí ve věci samé.

Z tohoto pohledu Nejvyšší soud musel konstatovat, že obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. relevantně, neboť námitky týkající se otázek existence subjektivní stránky trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., okamžiku dokonání tohoto trestného činu nebo zákonných podmínek pro ukládání souhrnného trestu mají hmotně právní povahu a jako takové by deklarovaný důvod dovolání mohly založit.

Pro upřesnění Nejvyšší soud poznamenává, že nedostatek v právním posouzení, zda byly trestné činy spáchány za okolností vyžadujících uložení souhrnného trestu podle § 35 odst. 2 tr. zák., prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. úspěšně namítat lze, neboť se může jednat o nesprávné hmotně právní posouzení. Otázka, zda jsou trestné činy spáchány ve vícečinném souběhu a zda za ně má být za podmínek § 35 odst. 2 tr. zák. ukládán souhrnný trest, je totiž otázkou hmotného práva, byť jde o jiné hmotně právní posouzení než právní posouzení skutku.

Dále se proto Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda námitky obviněného jsou v tomto ohledu opodstatněné.

Nejprve je však zapotřebí v obecné rovině uvést, že trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. se dopustí, kdo si присvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli malou.

Objektem trestného činu zpronevěry je vlastnické právo, resp. zájem na ochraně majetku. Cizí věci se rozumí zpravidla movitá věc, jež nenáleží pachateli buď vůbec, anebo mu nenáleží výlučně, přičemž je mu odevzdána do faktické moci (svěřena) s tím, aby s ní určitým způsobem nakládal.

Po subjektivní stránce se u tohoto trestného činu vyžaduje úmyslné zavinění. Podle § 4 tr. zák. je trestný čin spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) chtěl způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem (tzv. úmysl přímý), nebo b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn (tzv. úmysl nepřímý).

Ke spáchání tohoto trestného činu nevyžaduje zákon na straně pachatele žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení (srov. § 90 tr. zák.); pachatelem tohoto trestného činu může být tedy kdokoli.

Z hlediska takového vymezení je v dané trestní věci významná skutečnost, že při spáchání posuzovaného trestného činu si pachatel přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, tehdy, jestliže s ní naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla dána do dispozice, a to způsobem, který maří základní účel svěřeni. Přisvojením věci se rozumí získání možnosti trvalé dispozice s ní, aniž by bylo rozhodné, jak poté pachatel s věcí skutečně nakládá (může si ji ponechat pro sebe, ale případně ji i někomu darovat nebo ji zničit apod.).

Trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. se může dopustit i osoba, která získala věc do nájmu na základě leasingové smlouvy. Podstata leasingu totiž spočívá v tom, že nájemce získává takovou smlouvou do své dispozice předmět leasingu, který může užívat, brát z něj užítky a v omezené míře s ním disponovat, ale po dobu trvání nájemního vztahu se nestává vlastníkem najaté věci, a proto se ve vztahu k němu jedná o věc cizí. Vlastníkem najaté věci se nájemce může stát až po splnění určitých smluvních podmínek, pokud leasingová smlouva s převodem vlastnického práva na nájemce počítá.

Pokud nájemce v rozporu s leasingovou smlouvou s věcí neoprávněně nakládá tak, že ji např. převede na třetí osobu či přenechá třetí osobě do nájmu, a způsobí-li tím pronajímateli škodu nikoli malou, lze v takovém jednání spatřovat naplnění formálních znaků skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. Na tomto závěru pak nic nemění ani okolnost, že nájemce po neoprávněné dispozici s věcí i nadále plní podmínky leasingové smlouvy záležející v úhradě leasingových splátek. Rozhodující je totiž to, že nájemce v době např. prodeje věci nakládal se svěřenou cizí věcí v rozporu s účelem, ke kterému mu byla svěřena, a tím způsobil vlastníkově věci (pronajímateli) škodu. Z formálního hlediska je v takovém případě trestný čin zpronevěry dokonán okamžikem převedení věci na třetí osobu a za této situace je úhrada dalších splátek již jen pouhou náhradou způsobené škody. Okolnost, že nájemce i poté uhradoval leasingové splátky, může být ovšem významná z hlediska naplnění materiální podmínky trestnosti činu, popř. jeho vyšší trestnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2, § 75 a § 88 odst. 1 tr. zák. (k tomu srov. např. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. Tpjn 304/2001, publikované pod č. [6/2003](#) Sb. rozh. tr., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2000, sp. zn. 5 Tz 245/2000, publikovaný v Právních rozhledech č. 1/2001, str. 39).

Vycházel-li Nejvyšší soud z výše uvedených obecných zásad, nemohl přiznat opodstatnění těm argumentům obviněného, jimiž namítl absenci subjektivní stránky trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. u skutku popsaného pod bodem 1. výroku odsuzujícího rozsudku; naopak dospěl k závěru, že soudy obou stupňů učinily taková skutková zjištění, ze kterých zavinění obviněného jednat právě tak, jak předpokládá skutková podstata trestného činu zpronevěry podle výše citovaných ustanovení, evidentně vyplývá.

Těžištěm této části námitek bylo tvrzení obviněného, že vozidlo Opel Astra předal v dobré víře J. Z. a předpokládal, že jmenovaný splní svůj závazek a poskytne potřebnou součinnost v procesu právě projednávaného postoupení leasingu na jeho osobu a že bude hradit leasingové splátky. Obsahově shodnými výhradami obviněného se v rámci předchozích stadií řízení zabývaly již soudy prvního i druhého stupně. Oba soudy přitom jeho obhajobě, podle níž neměl v úmyslu uvedené vozidlo zpronevěřit, rovněž nepřisvědčily.

Soud prvního stupně v tomto směru vycházel vedle výpovědi obviněného zejména ze svědeckých výpovědí P. K. a M. P. Svědek P. K. naprosto vyloučil, že by leasingová společnost jakékoli postoupení leasingu ze strany obviněného na třetí osobu evidovala, a M. P. sice připustila, že jako zaměstnankyně společnosti V., která se mimo jiné zabývala převody leasingu, vyplnila obviněnému žádost o převod leasingu týkajícího se předmětného motorového vozidla na třetí osobu, avšak následně mu ji předala a zároveň jej informovala o tom, že ji musí nechat podepsat novým nájemcem, připojit k ní příslušné doklady a poté ji doručit leasingové společnosti. Potvrdila tak, že bylo pouze na obviněném, jestli jí vyplněnou žádost o převod leasingu u leasingové společnosti uplatní či nikoli. Z toho soud dovodil, že pokud obviněný předal vozidlo třetí osobě bez podání žádosti o převod leasingu a bez vyčkání rozhodnutí leasingové společnosti, zda s tímto převodem souhlasí, učinil tak při vědomí toho, že vozidlo nebylo v té době ještě z důvodu nedostatku souhlasu ze strany leasingové společnosti na nového nájemce převedeno a že tak jednal v rozporu s vůlí vlastníka tohoto vozidla. Za významné soud prvního stupně ve vztahu k posouzení zavinění obviněného zároveň pokládal zjištění, že obviněný dlouhodobě nehradil leasingové splátky a vozidlo přesto leasingové společnosti v rozporu s podmínkami leasingu nevrátil.

Odvolací soud zhodnotil výhrady obviněného co do jeho zavinění jako zcela nelogické a nekorespondující s provedenými důkazy a konstatoval, že obviněný nemohl v dobré víře spoléhat na to, že převod leasingu na třetí osobu byl uskutečněn, neboť k takovému postupu neměl souhlas leasingové společnosti. Podle názoru tohoto soudu je skutečnost, že k převodu (resp. cesi) leasingu na třetí osobu nedošlo, zcela zřejmá z výpovědi svědků P. K. a M. P., přičemž obviněný se nemohl za žádných okolností domnívat, že by mohl vozidlo předat třetí osobě bez souhlasu leasingové společnosti jakožto vlastníka svěřeného předmětu leasingu. Odvolací soud dále uvedl, že ačkoli obviněný

zamýšlený převod leasingu na třetí osobu svědkyni M. P. avizoval, ta ho náležitě informovala o tom, jak je v tomto případě třeba postupovat a že je nutný souhlas leasingové společnosti. Tím, že se obviněný uvedenými instrukcemi neřídil a v rozporu s leasingovou smlouvou a bez souhlasu leasingové společnosti vozidlo předal třetí osobě a zároveň přestal hradit leasingové splátky, dal zcela jasně najevo, že své povinnosti leasingového nájemce a tomu odpovídající práva vlastníka svěřené věci již neuznává, a naopak s vozidlem nakládal tak, jako by byl již sám jeho vlastníkem.

Nejvyšší soud má tyto závěry za příléhavé a v plném rozsahu je sdílí. Pouze pro úplnost dodává, že s hodnotícími úvahami soudů obou stupňů ve vztahu k zavinění obviněného se v plném rozsahu ztotožnil i přesto, že v odůvodnění rozsudku nalézacího soudu, ale ani v usnesení odvolacího soudu výslovný odkaz na ustanovení § 4 tr. zák. chybí. S ohledem na použité slovní formulace je však zřejmé, že oba soudy dovodily zavinění obviněného ve formě minimálně úmyslu nepřímého podle § 4 písm. b) tr. zák.

Předpokladem zavinění podle tohoto ustanovení je srozumění pachatele se škodlivým následkem, který může v důsledku jeho jednání nastat. Na existenci srozumění se vznikem následku uvedeného v trestním zákoně ve smyslu citovaného zákonného ustanovení lze tak usuzovat i v případě, když cílem pachatelova jednání bylo dosažení jiného, z hlediska trestního práva irelevantního následku, jestliže pachatel věděl, že v důsledku takového jednání může vlivem vývoje okolností na něm nezávislých stejně tak nastat namísto jím zamýšleného následku jiný následek (třeba pro něho i nepříjemný), který je ovšem trestně právně významný, pokud tak pachatel přesto jedná, protože se chce vyhnout následku, který je pro něho ještě méně příjemný.

Jestliže obviněný užíval na základě leasingové smlouvy vozidlo Opel Astra, musel vědět (a to nejen s ohledem na povahu leasingu, ale i s ohledem na podrobné leasingové podmínky, které byly součástí leasingové smlouvy), že není vlastníkem uvedeného vozidla a že s ním může disponovat pouze se souhlasem leasingové společnosti a v mezích jí projevené vůle. Pokud uvedené vozidlo bez souhlasu leasingové společnosti převedl na třetí osobu, musel být alespoň srozuměn s tím, že jedná v rozporu s účelem, pro který mu bylo uvedené vozidlo svěřeno, a že může poškozené leasingové společnosti způsobit škodu. Rozhodně nemohl počítat s žádnou konkrétní okolností, která by mohla tomuto následku, který si musel představovat jako možný, zabránit.

Se zřetelem k uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud uzavřel, že přičetl-li soud prvního stupně obviněnému zavinění ve formě úmyslu nepřímého podle § 4 písm. b) tr. zák., jednalo se o právní názor přesvědčivý a správný. Tvrzení obviněného o jeho údajném jednání se společností K., a. s., na tomto závěru nemůže nic změnit.

Pokud by dovolání obviněného směřovalo jen proti tomuto výroku (bod 1.) odsuzujícího rozsudku, musel by je Nejvyšší soud odmítnout jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

Obviněný však podal relevantně dovolání i proti bodu 2. výroku rozsudku soudu prvního stupně (resp. proti výroku o trestu, který mu byl v tomto bodě uložen), když jednak zpochybnil okamžik dokonání trestného činu zpronevěry a jednak se domáhal uložení souhrnného trestu.

V tomto směru Nejvyšší soud shledal, že námitky obviněného jsou opodstatněné. Proto za podmínek uvedených v § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost tohoto výroku rozhodnutí, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání. K závěru o důvodnosti podaného dovolání dospěl na podkladě těchto skutečností:

S odkazem na stávající judikaturu bylo již shora zmíněno, že trestný čin zpronevěry je dokonán okamžikem převedení věci na třetí osobu, že za této situace je úhrada dalších splátek již jen pouhou náhradou způsobené škody a že okolnost, že nájemce i poté uhrazoval leasingové splátky, může být významná jen z hlediska naplnění materiální podmínky trestnosti činu, popř. jeho vyšší trestnosti. Toto konstatování má v dané věci zásadní význam především z hlediska úvah o splnění zákonných podmínek pro ukládání souhrnného trestu.

Podle § 35 odst. 2 tr. zák. soud uloží souhrnný trest podle zásad uvedených v odstavci 1, když odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Spolu s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o trestu uloženém pachateli rozsudkem dřívějším, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším.

Více trestných činů je v souběhu jen potud, pokud mezi spácháním časově prvního z nich a časově posledního z nich

nebyl vyhlášen soudem prvního stupně odsuzující - byť nepravomocný - rozsudek za nějaký trestný čin. Činy spáchané po vyhlášení odsuzujícího rozsudku do doby jeho právní moci je nutno posoudit obdobně jako recidivu. Při ukládání souhrnného trestu musí být dřívější odsuzující rozsudek o jiném trestném činu pachatele pravomocný. Není podstatné, zda odsuzující rozsudek nabyl právní moci již v řízení před soudem prvního stupně nebo až rozhodnutím odvolacího soudu.

S ohledem na uvedené zásady jsou zřejmá pochybení, jichž se soudy obou stupňů v rámci posuzování otázky dokonání trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. a v rámci úvah o ukládání trestu ve vztahu ke skutku pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku dopustily.

Soud prvního stupně vzal ve vztahu k tomuto skutku za prokázané, že obviněný dne 14. 3. 2001 uzavřel se společností G. C. L., a. s., leasingovou smlouvu na předmět leasingu motorové vozidlo značky Škoda Fabia v hodnotě 379.900,- Kč. Zavázal se k uhrazení akontace ve výši 79.900,- Kč a k úhradám celkem 60-ti leasingových splátek po 7.873,- Kč, když jednotlivé leasingové splátky zahrnovaly úhradu na kupní cenu vozu ve výši 6.331,70 Kč. Obviněný po uhrazení akontace dne 14. 3. 2001 předmětné vozidlo převzal, následně uhradil ještě dalších šestnáct leasingových splátek, kterými na kupní cenu vozu uhradil celkem 101.307,20 Kč, avšak počínaje splátkou za měsíc červenec roku 2002 leasingové splátky zcela přestal hradit. Soud poukázal na to, že ač obviněný hradil leasingové splátky až do konce června roku 2002, již koncem roku 2001 neoprávněně předal předmětné vozidlo blíže nezjištěné třetí osobě, přestože nebyl vlastníkem tohoto vozidla a svědčilo mu toliko jen užívací právo k předmětu leasingu. Obviněný přitom věděl, že předmět leasingu nemohl bez souhlasu leasingového pronajímatele jakoukoliv formou zcizit (např. dát do užívání nebo zapůjčit třetím osobám); předání vozidla jiné osobě s leasingovou společností ani nikterak neprojednal a na výzvy, které mu pak byly v souvislosti s ukončením leasingové smlouvy v důsledku neplacení leasingových splátek zasílány, nikterak nereagoval. Vozidlo rovněž leasingové společnosti nevrátil a toto jí nebylo vráceno ani později; dne 5. 2. 2003 bylo odcizeno. V době, kdy obviněný přestal leasingové splátky hradit, činila hodnota motorového vozidla 290.900,- Kč. Soud prvního stupně uzavřel, že pokud obviněný bez souhlasu leasingové společnosti jako vlastníka osobního vozidla Škoda Fabia toto vozidlo předal třetí osobě a navíc nehradil leasingové splátky, jednal v rozporu s účelem, pro který mu byl předmět leasingu svěřen, tedy k úplatnému užívání, a proti vůli vlastníka, kterému předmět leasingu svým jednáním trvale odňal z dispozice.

Pokud jde o uložený trest, soud prvního stupně na podkladě popisu z rejstříku trestů mimo jiné zjistil, že obviněný byl v minulosti celkem ve čtyřech případech odsouzen pro majetkovou trestnou činnost, přičemž v časové řadě posledním bylo odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří let s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v délce pěti let za současného vyslovení dohledu na základě rozsudku Okresního soudu Liberec ze dne 21. 5. 2001 (správně mělo být 21. 5. 2002), sp. zn. 6 T 41/2002, ve znění rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec ze dne 13. 9. 2002, sp. zn. 31 To 267/2002, a to pro trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 3 písm. b) tr. zák. a poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. Ve vztahu ke skutku pod bodem 2. výroku odsuzujícího rozsudku soud dovodil, že obviněný jej spáchal poté, co již byl vyhlášen odsuzující rozsudek Okresního soudu v Liberci z května 2002, avšak současně ještě v době, kdy nebyl tento rozsudek pravomocný (str. 3, 6, 7 a 8 rozsudku).

Odvolací soud se v odůvodnění svého usnesení otázkou určení doby spáchání skutku uvedeného pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku taktéž zabýval. Dovodil, že pojem přisvojení si cizí věci jakožto obligatorního znaku trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. je naplněn ukončením plnění platebních povinností ze strany leasingového nájemce. Oproti tomu usoudil, že neoznámené svěřeni předmětu leasingu leasingovým nájemcem k užívání třetí osobě, byť je v rozporu s leasingovou smlouvou, při řádném průběžném hrazení všech leasingových plateb leasingovým nájemcem skutkovou podstatu tohoto trestného činu nezakládá, neboť tím leasingové společnosti nevzniká žádná škoda. Zájmem leasingové společnosti prý není realizace užívacích práv k vozu, ale především zájem na řádném uhrazení všech leasingových splátek podle sjednaného splátkového kalendáře ze strany leasingového nájemce, a funguje tedy ne jako půjčovna automobilů, ale jako jejich prodejce. Pro založení trestní odpovědnosti trestným činem zpronevěry podle výše uvedeného ustanovení, kterého se dopustí leasingový nájemce ve vztahu k leasingové společnosti, je podle soudu druhého stupně zásadní právě nesplácení leasingových splátek, zejména pokud se takové nehrazení stane trvalým bez toho, že leasingový nájemce předmět leasingu převede či jej vrátí leasingové společnosti. Doba spáchání tohoto trestného činu je tedy určena okamžikem, kdy leasingový nájemce přestal hradit leasingové splátky, aniž přitom splnil svoji povinnost k vrácení najatého vozu. Zda leasingový nájemce vozidlo, jehož vlastníkem není, sám užíval či s ním naložil jiným způsobem, je v podstatě nerozhodnou okolností.

Odvolací soud dále dodal, že úvahy nalézacího soudu, pokud stanovil okamžik dokonání trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. ve vztahu k tomuto skutku na červenec roku 2002 (tj. od okamžiku, kdy obviněný přestal trvale hradit leasingové splátky), se patrně odvíjely také od toho, že soud prvního stupně oba skutky

obviněného posoudil jako dva samostatné trestné činy zpronevěry, nikoli jako jediný pokračující tento trestný čin spáchaný dvěma dílčími útoky ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák. (str. 5 až 7 usnesení).

Z důvodů již výše vyložených je zřejmé, že soudy obou stupňů pochybily, pokud trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. popsany pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku považovaly za dokonány až v červenci roku 2002, kdy obviněný přestal trvale hradit leasingové splátky. Obviněný totiž tento trestný čin dokonál již koncem roku 2001, kdy svěřené vozidlo Škoda Fabia podle zjištění nalézacího soudu (srov. formulaci výroku pod bodem 2. rozsudku) předal blíže nezjištěné osobě. Pokud tento soud pojal do tohoto výroku rozsudku i zjištění, že obviněný „dále od měsíce července 2002 v rozporu s uzavřenou leasingovou smlouvou rovněž přestal hradit měsíční leasingové splátky“, pak to má význam jen pro úvahy o výpočtu celkově způsobené škody, příp. pro posouzení materiální podmínky trestnosti činu, nikoliv však pro posouzení otázky, kdy byl jmenovaný trestný čin dokonán.

Nejvyšší soud v tomto směru musel v souladu s konstantní judikaturou přisvědčit dovolateli, že okamžik vzniku trestní odpovědnosti za škodu vzniklou neoprávněným nakládáním s cizí věcí, resp. jejím přisvojením si, je spojen s tím momentem, kdy s takovou věcí je naloženo v rozporu s účelem, k němuž byla cizí věc dána do dispozice. Takovým naložením s cizí věcí v rozporu se smlouvou je současně naplněn i aspekt zmaření účelu svěřeni. V případě leasingové smlouvy nájemce sice získává do své dispozice předmět leasingu, který může držet, užívat a brát z něj užitek, avšak vlastníkem takového předmětu zůstává leasingová společnost, a to i za situace, že jsou nájemcem (případně třetí osobou) placeny a třeba i zaplacený všechny leasingové splátky. Poruší-li nájemce podmínky leasingové smlouvy a v rozporu s jejím obsahem, tedy bez vědomí pronajímatele (leasingové společnosti) předá (příp. prodá, daruje apod.) předmět leasingu třetí osobě, naplní tímto okamžikem formální znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. a uvedený trestný čin dokoná.

Modifikace nájemního vztahu k předmětu leasingu provedená odvolacím soudem v odůvodnění jeho usnesení je nepřipadná a nesprávná, stejně jako jím zvolený přístup, který jakoby pomíjí celkové poměrně široké a zcela oprávněné zájmy leasingové společnosti a omezuje je pouze na její zájem na pravidelné úhradě leasingových splátek. Při takovém přístupu by ovšem byla vůbec zpochybněna otázka trestní odpovědnosti takového nájemce, zvláště pak za situace, pokud by sám (případně prostřednictvím třetí osoby, již dal předmět leasingu do dispozice) leasingové splátky pravidelně hradil. To by pak bylo v rozporu se současnou judikaturou, na níž není zapotřebí cokoli měnit a podle níž je úhrada dalších leasingových splátek jen pouhou náhradou způsobené škody.

Tyto závěry mají v dané věci zásadní význam především z hlediska úvah o splnění zákonných podmínek pro ukládání souhrnného trestu. Pokud obviněný trestný čin zpronevěry dokonál již koncem roku 2001, pak je evidentní, že se tak stalo předtím, než Okresní soud v Liberci vyhlásil dne 21. 5. 2002 pod sp. zn. 6 T 41/2002 odsuzující rozsudek v jiné trestní věci obviněného, který nabyl právní moci dne 13. 9. 2002 rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec z téhož dne ve věci vedené pod sp. zn. 31 To 267/2002. To mělo signalizovat již Obvodnímu soudu pro Prahu 10, že u obviněného jsou bezezbytku slněny podmínky pro uložení souhrnného trestu ve smyslu § 35 odst. 2 tr. zák. Pokud tento soud obviněnému souhrnný trest neuložil (případně nezvažoval zákonné podmínky pro upuštění od jeho uložení podle § 37 tr. zák.), měl jeho pochybení napravit Městský soud v Praze v rámci rozhodování o odvolání obviněného.

Jelikož ani on tak neučinil, musel Nejvyšší soud k podanému dovolání obviněného podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušit:

- usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 5 To 46/2005, v části, v níž byl ponechán nedotčeným výrok o trestu odnětí svobody v trvání 21 měsíců a výrok o zařazení obviněného pro výkon tohoto trestu do věznice s ostrahou za skutek a trestný čin pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku,

- rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 13. 9. 2004, sp. zn. 3 T 5/2004, ve výroku, jímž byl obviněnému za skutek a trestný čin pod bodem 2. uložen trest odnětí svobody v trvání 21 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou.

Současně musel zrušit také všechna další rozhodnutí na uvedenou část zrušeného usnesení odvolacího soudu a zrušenou část rozsudku soudu prvního stupně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Konečně podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Tímto rozhodnutím Nejvyšší soud sledoval především hledisko rychlosti a hospodárnosti řízení, neboť odvolací soud může sám shora popsaná pochybení Obvodního soudu pro Prahu 10 bez větších problémů napravit.

V této souvislosti je třeba poznamenat, že Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 265i odst. 3 tr. ř. nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost výroku odsuzujícího rozsudku popsaného pod bodem 2., případně řízení této části rozsudku předcházející, neboť proti němu dovolání obviněného nesměřovalo. Nepřezkoumával proto ani právní závěr soudu prvního stupně, který oba zjištěné skutky obviněného posoudil jako dva samostatné trestné činy zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., nikoli jako jediný pokračující tento trestný čin spáchaný dvěma dílčími útoky ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák. Jednak nešlo o takovou vadu výroků rozsudku, které sice dovoláním napadány nebyly, ale které by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo dovolání podáno (srov. § 265i odst. 3 tr. ř. a contrario), jednak případný závěr, že se jedná o jediný pokračující trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., by ve svém důsledku mohl vést k porušení ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř.

Z naposledy uvedeného důvodu Nejvyšší soud nepřezkoumával ani ty části výroků odsuzujícího rozsudku, v nichž soud prvního stupně vyčíslil škodu způsobenou trestnou činností obviněného. Uvedený soud ji totiž vyčíslil nesprávně (srov. již shora citované Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. Tjpn 304/2001), především však ve prospěch obviněného (v tomto směru je třeba přisvědčit správnosti úvah odvolacího soudu), ovšem v novém řízení by nemohlo dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch, neboť dovolání podal pouze on.

Skutek pod bodem 2. odsuzujícího rozsudku je přitom popsán dostatečně výstižně i z hlediska rozhodných úvah o okamžiku jeho dokonání (...vozidlo koncem roku 2001 předal blíže nezjištěné osobě...), proto Nejvyšší soud neměl důvod činit stran tohoto výroku rozhodnutí ve smyslu shora citovaného ustanovení § 265i odst. 3 tr. ř.

Rozhodnutím odvolacího soudu se tato trestní věc vrací do stadia řízení před odvolacím soudem. Jeho povinností bude znovu provést v nařízeném veřejném zasedání důkaz aktualizovaným opisem rejstříku trestů obviněného a spisem Okresního soudu v Liberci sp. zn. 6 T 41/2002, to bez ohledu na to, že takový důkaz byl v předcházejícím řízení proveden. Je tomu tak především proto, že před novým rozhodnutím o trestu za skutek a trestný čin pod bodem 2. výroku rozsudku soudu prvního stupně bude muset znovu zvažovat, zda jsou skutečně splněny všechny zákonné podmínky pro uložení souhrnného trestu ve smyslu § 35 odst. 2 tr. zák. (případně pro upuštění od jeho uložení podle § 37 tr. zák.). Pokud by totiž zmiňované dřívější odsouzení obviněného bylo takové povahy, že by se na něho hledělo, jako by nebyl odsouzen, pak by ustanovení o souhrnném trestu nebylo možno užít (§ 35 odst. 3 tr. zák.).

Jen pro úplnost lze Městskému soudu v Praze připomenout, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. je při novém projednání a rozhodnutí věci vázán právním názorem, který ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud vyslovil, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil.

Protože napadená rozhodnutí byla částečně zrušena jen v důsledku dovolání podaného obviněným, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)